

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15.11. 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił C. R. prawa do świadczenia uzupełniającego. W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, iż orzeczeniem z dnia 31.10.2019 r Lekarz Orzecznik stwierdził, że ubezpieczony nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

(decyzja – k.13 akt ZUS)

Decyzją z dnia 19.11. 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił C. R. prawa do dodatku pielęgnacyjnego. W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, iż orzeczeniem z dnia 31.10.2019 r Lekarz Orzecznik stwierdził, że ubezpieczony nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

(decyzja – k.14 akt ZUS)

Decyzją z dnia 20.12. 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. uchylił decyzję z dnia 19.11.2019 r i odmówił C. R. prawa do dodatku pielęgnacyjnego. W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, iż orzeczeniem z dnia 18.12.2019 r Komisja Lekarska stwierdziła, że ubezpieczony nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

(decyzja – k.16 akt ZUS)

Decyzją z dnia 20.12. 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. uchylił decyzję z dnia 15.11.2019 r i odmówił C. R. prawa do świadczenia uzupełniającego. W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, iż orzeczeniem z dnia 18.12.2019 r Komisja Lekarska stwierdziła, że ubezpieczony nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

(decyzja – k.17 akt ZUS)

C. R. wniósł w terminie ustawowym odwołania od wszystkich decyzji, nie zgadzając się z ich treścią, wnosząc o ustalenie prawa do spornych świadczeń.

(odwołanie - k. 3, odwołania – k. 3 w załączonych aktach)

W odpowiedzi na odwołania pełnomocnik organu rentowego wniósł o ich oddalenie wywodząc jak w uzasadnieniach decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 7, odpowiedzi na odwołania – w załączonych aktach).

Odwołania od wszystkich decyzji zostały połączone do wspólnego rozstrzygnięcia.

(postanowienia – w załączonych aktach)

W piśmie z dnia 1.02.21 r pełnomocnik wnioskodawcy z urzędu wniósł o przyznanie kosztów pełnomocnika z urzędu, oświadczając, że koszty nie zostały pokryte w żadnej części.

(pismo – k. 77)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca C. R. urodził się w dniu (...). Pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na dzień wydania spornych decyzji.

/okoliczność bezsporna/

Orzeczeniem z dnia 6.06.2018 r wnioskodawca został zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z symbolem o2P, do 30.06.2021 r, z zaznaczeniem, że nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

/orzeczenie – k. 9/

W dniu 25.09.2019 r złożył wniosek o świadczenie uzupełniające.

/wniosek – k. 2 akt ZUS/

W dniu 25.09.2019 r złożył wniosek o dodatek pielęgnacyjny.

/wniosek – k. 10 akt ZUS/

Orzeczeniem z dnia 31.10. 2019 roku lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że ubezpieczony nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

(orzeczenie lekarza orzecznika - k. 12 akt ZUS).

Orzeczeniem z dnia 18.12. 2019 roku komisja lekarska ZUS ustaliła, że ubezpieczony nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

(orzeczenie komisji lekarskiej - k.15 akt ZUS)

U ubezpieczonego rozpoznano z punktu widzenia neurologa bóle i zawroty głowy, przebyte porażenie obwodowe nerwu twarzowego lewego. Nie stwierdza się niezdolności do samodzielnej egzystencji z przyczyn neurologicznych. Leczony jest z powodu schizofrenii paranoidalnej. Według skali B. jest samodzielny przy spożywaniu posiłków, porusza się samodzielnie, jest w stanie utrzymać higienę osobistą, rozbiera się i ubiera samodzielnie, kontroluje oddawanie moczu i kału.

/opinia biegłego neurologa – k. 26 - 28/

W badaniu psychologicznym nie stwierdzono występowania zaburzeń w zakresie procesów poznawczych na podłożu zmian organicznych w centralnym układzie nerwowym, poziom badanych funkcji poznawczych mieści się w dolnych granicach normy. Całościowo uzyskanych danych wskazuje na występowanie objawów schizofrenii paranoidalnej. Objawy te w znacznym stopniu zaburzają funkcjonowanie badanego w różnych aspektach życia społecznego (podejmowanie ważnych decyzji, załatwianie spraw urzędowych, robienie zakupów, dysponowanie pieniędzmi itp.) oraz znacznie obniżają motywację badanego do aktywności, działania. Samodzielnie jest on w stanie wykonywać podstawowe czynności z zakresu samoobsługi.

/pisemna opinia z zakresu psychologii – k. 45 – 47/

Z punktu widzenia psychiatry u wnioskodawcy rozpoznano schizofrenię paranoidalną, uzależnienie mieszane w wywiadzie obecnie w fazie deklarowanej abstynencji. Nie stwierdza się naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji. W badaniu psychiatrycznym nasilone objawy negatywne pod postacią autyzmu, dziwaczności, wycofania społecznego, obecnie także objawy psychotyczne pod postacią urojeniowej interpretacji rzeczywistości pomimo leczenia psychiatrycznego, które nadal odbywa. Stan stabilny w chorobie. W kwestionariuszu oceny funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi uzyskał wynik 80 pkt.(60 punktów i mniej świadczy o niezdolności do samodzielnej egzystencji). Wnioskodawca jest nadal całkowicie niezdolny do pracy i wymaga częściowej pomocy drugiej osoby w pełnieniu ról społecznych (nadzór w podawaniu leków, pomoc w wizycie u lekarza), nie stwierdza się niezdolności do samodzielnej egzystencji. Jest samodzielny w zaspokojeniu podstawowych potrzeb w zakresie jedzenia, ubrania, utrzymania higieny osobistej i

potrzeb fizjologicznych. Komunikacja niewerbalna i werbalna jest zachowana. Może pozostawać bez opieki innej osoby w miejscu pobytu. Jest w stanie właściwie ocenić sytuację zagrożenia. Nie wykazuje agresji i autoagresji.

/pismna opinia biegłego psychiatry – k. 55 – 57, opinia uzupełniająca – k. 88/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o załączone do akt sprawy akta rentowe ubezpieczonego, jego dokumentację medyczną oraz wydaną w sprawie opinię biegłego neurologa, psychologa i psychiatry, a zatem biegłych, których specjalizacja odpowiada rodzajowi schorzeń występujących u ubezpieczonego.

Biegli zapoznali się z przedłożoną w toku postępowania dokumentacją lekarską z przebiegu leczenia ubezpieczonego i na podstawie tej dokumentacji oraz badania bezpośredniego, ocenili i opisali stan jego zdrowia. Opinie biegłych są jasne i obiektywne, opisują stan zdrowia ubezpieczonego w zakresie wynikającym z tezy dowodowej oraz sporządzone zostały zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym ich przedmiot.

Biegli wskazali na rozpoznane dolegliwości i ich wpływ na zdolność do samodzielnej egzystencji. Nie stwierdzili upośledzenia funkcji organizmu w stopniu uzasadniającym uznanie wnioskodawcy za niezdolnego do samodzielnej egzystencji.

Wnioskodawca za pośrednictwem pełnomocnika zgłosił pytania do biegłego psychiatry, który wydał w tym zakresie opinię uzupełniającą. Dalszych zastrzeżeń wnioskodawca nie zgłaszał.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał zatem w pełni wartość dowodową opinii biegłych, które nie zawierają istotnych braków, biegli w sposób dostatecznie wyczerpujący określili jednostki chorobowe, które występują u ubezpieczonego i ocenili ich znaczenie dla jego zdolności do samodzielnej egzystencji. Wynikające z opinii wnioski są logiczne i prawidłowo uzasadnione.

Fakt, że wydana w sprawie opinia biegłych nie ma treści, odpowiadającej skarżącemu, nie może mieć w tym wypadku znaczenia. Odmiennie stanowisko oznaczałoby bowiem przyjęcie, że należy przeprowadzić dowód z wszelkich możliwych biegłych, by się upewnić, czy niektórzy z nich nie byłiby takiego zdania, jak strona. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem SN potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii. Niezadowolenie strony z opinii biegłego nie uzasadnia powołania innego biegłego (wyrok SN z dnia 5 czerwca 2002 roku I CR 562/74 LEX nr 7607; wyrok SN z dnia 4 sierpnia 1999 roku I PKN 20/99 OSNP 2000/22/807). W ocenie Sądu złożone opinie biegłych są w pełni fachowe, odpowiadają zakreślonej tezie dowodowej i nie zawierają żadnych braków. Wobec powyższego brak było podstaw do kontynuowania postępowania dowodowego.

Sąd pominął wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków i wnioskodawcy na okoliczność ustalenia aktualnego stanu zdrowia, samopoczucia, wykonywania codziennych czynności, wahań nastroju, występowania stanów depresji i apatii, prawdopodobnych skutków ograniczenia stałej opieki, skutków ubocznych przyjmowanych środków farmakologicznych, zdolności do wykonywania podstawowych czynności samoobsługi, zdolności do samodzielnego kontrolowania swojego procesu leczenia, mając na względzie to, iż że powyższe okoliczności wymagają obiektywnych wiadomości specjalnych a dowód z zeznań ma charakter subiektywny i nie może stanowić podstawy rozstrzygnięcia.

Jeśli chodzi o ustalenie niezdolności do pracy to nie może temu służyć dowód z zeznań świadków. Kwestia ta bowiem wymaga wiadomości specjalnych, a temu służy dowód z opinii biegłych. Celem prowadzenia dowodu z zeznań świadków jest ustalenie faktów i nie jest rolą świadka (nawet jeśli dysponuje wiadomościami specjalnymi ale nie występuje w tej roli procesowej) ocena niezdolności do pracy ubezpieczonego./tak wyrok SA w Szczecinie z dnia 30.12.2019 r, III AUa 340/19/. Dodatkowo w przypadku wniosku o przesłuchanie w charakterze świadka lekarza leczącego – okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia są zawarte w dokumentacji medycznej, którą uwzględnili

biegli. Wnioskodawca nie może skutecznie przeciwstawić dowodowi z opinii biegłego, dowodu z zeznań świadka dodatkowo związanych z nim. Porównanie regulacji dotyczących opinii biegłego i zeznań świadków pozwala uznać, że pod względem strukturalnym korzystanie z wiadomości biegłego odbywa się na tych samych zasadach, które normują dopuszczalność korzystania z cudzych wiadomości dla celów procesowych. Odmienna jednak jest funkcja, jaką ustawodawca przewidział dla świadka i biegłego w postępowaniu dowodowym. Zadanie świadka ogranicza się do komunikowania poczynionych przez niego spostrzeżeń o faktach, biegły z kolei fakty te ma ocenić./por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 listopada 2017 r. VI ACa 771/16/.

Dowód z opinii biegłego służy w procesie dla weryfikacji twierdzeń stron o przebiegu zdarzeń (stanie rzeczy, cechach przedmiotów), wówczas kiedy nie jest możliwe dokonanie tej oceny przy uwzględnieniu wniosków płynących z wiedzy powszechnej i zasad doświadczenia życiowego ocenianych przy uwzględnieniu zasad logiki. Ustalenia wymagające wiadomości specjalnych, aby mogły stać się składnikiem materiału dowodowego poddanego ocenie, muszą przybrać formę określoną w art. 278 k.p.c., to znaczy postać opinii biegłego (biegłych) lub odpowiedniego instytutu. W rezultacie dowód z opinii biegłego w nie może być zastąpiony innymi środkami dowodowymi. Tym samym nie jest dopuszczalne polemizowanie z wnioskami biegłego poprzez zgłaszanie wniosków dowodowych z zeznań świadków, w tym nawet takich, którzy posiadają tożsamą co biegły specjalizację. Opinia biegłego nie może być weryfikowana, a zwłaszcza dyskwalifikowana w całości bądź co do wniosków, bez posłużenia się wiedzą specjalistyczną. Sąd może ją zatem ocenić pod względem fachowości, rzetelności, zachowania reguł logicznego rozumowania, nie może jednak nie podzielić merytorycznych poglądów biegłego bez odwołania do innego dowodu przeprowadzonego w trybie art. 278 k.p.c./tak wyrok SA w Łodzi z dnia 28.09.20, I ACa 1050/19/

Z istoty i celu dowodu z opinii biegłego wynika, że jeśli rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii biegłego jest konieczny. W takim wypadku, sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeśli jest ona prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym./Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 lutego 2020 r. III AUa 1602/19/

Podkreślenia wymaga także, że stosownie do dyspozycji art. 299 k.p.c. środek dowodowy w postaci przesłuchania stron ma charakter subsydiarny, a zatem celowość jego przeprowadzenia uzależniona jest od oceny, czy po wyczerpaniu środków dowodowych lub w razie ich braku fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy pozostały niewyjaśnione (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1972 r., I PR 57/72, OSP 1973, Nr 5, poz. 96). Tymczasem w niniejszej sprawie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia zostały dostatecznie wyjaśnione. Dowód z przesłuchania wnioskodawcy byłby nieprzydatny dla ustalenia obiektywnej niezdolności do samodzielnej egzystencji, albowiem okoliczności te wymagają wiedzy specjalnej, której Sąd nie może czerpać z innych źródeł niż opinie biegłych z danej dziedziny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd umorzył postępowanie w zakresie odwołania decyzji z dnia 15.11.2019 r i 19.11.2019 r na podstawie art. 355 kpc, w związku z tym, że wydanie wyroku w tym zakresie stało się zbędne, wobec uchylecia tych decyzji kolejnymi decyzjami, które zostały rozpoznane merytorycznie.

Odwołania od decyzji z dnia 20.12.2019 r są niezasadne i podlegały oddaleniu.

Na wstępie wskazać należy, że świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, ma na celu dodatkowe wsparcie dochodowe służące zaspokajaniu potrzeb życiowych, ze względu na koszty związane z pielęgnacją, rehabilitacją i opieką medyczną. Prawo do tego świadczenia wiąże się jednak ze spełnieniem warunków określonych w ustawie.

Warunki nabywania prawa, tryb przyznawania oraz zasady wypłacania i finansowania świadczenia uzupełniającego określa ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji

(Dz. U. z 2019 r. poz. 1622), która weszła w życie w dniu 1 października 2019 r. Stosownie do treści art. 1 ust. 3, art. 2 oraz art. 4 ust. 3 świadczenie uzupełniające przysługuje osobie, która:

1. zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i:

- jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub

- posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelem państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub

- cudzoziemcem legalnie przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. ukończyła 18 lat;

3. jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, a niezdolność ta została stwierdzona odpowiednim orzeczeniem;

4. nie jest uprawniona do świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków publicznych lub też łączna wysokość brutto tych świadczeń wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczną instytucję właściwą do spraw emerytalno-rentowych po dokonaniu ustawowych wyłączeń nie przekroczy kwoty 1 600 zł (kwota obowiązująca w dacie wydania zaskarżonej decyzji).

5. nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub odbywającą karę pozbawienia wolności (co nie dotyczy osoby odbywającej karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego).

W przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych orzeka się niezdolność do samodzielnej egzystencji - art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.) stosowany na podstawie art. 7 ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia. Z analizy przepisu wynika, iż przesłanki w postaci całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji muszą wystąpić łącznie.

Niezdolność do pracy jak i niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat, natomiast jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji przed upływem 5. lat, niezdolność do pracy lub niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się na okres dłuższy niż lat 5 (art. 13 ust. 2 i 3, cytowanej powyżej, ustawy).

Pojęcie niezdolności do samodzielnej egzystencji ma przy tym szeroki zakres i obejmuje opiekę i pomoc w załatwieniu elementarnych spraw życia codziennego. Jednak sam fakt, że osoba doznaje pewnych utrudnień w realizacji potrzeb życia codziennego czy też, że potrzebuje pomocy innych osób nie może przesądzać o uznaniu jej za niezdolną do samodzielnej egzystencji./ III AUa 62/17 - wyrok SA Lublin z dnia 30-08-2017/.

Z ustaleń poczynionych na podstawie dowodu z opinii biegłych wynika, że u ubezpieczonego rozpoznano z punktu widzenia neurologa bóle i zawroty głowy, przebyte porażenie obwodowe nerwu twarzonego lewego. Nie stwierdza się niezdolności do samodzielnej egzystencji z przyczyn neurologicznych. Leczony jest z powodu schizofrenii paranoidalnej. Według skali B. jest samodzielny przy spożywaniu posiłków, porusza się samodzielnie, jest w stanie utrzymać higienę osobistą, rozbiera się i ubiera samodzielnie, kontroluje oddawanie moczu i kału.

W badaniu psychologicznym nie stwierdzono występowania zaburzeń w zakresie procesów poznawczych na podłożu zmian organicznych w centralnym układzie nerwowym, poziom badanych funkcji poznawczych mieści się w dolnych granicach normy. Całokształt uzyskanych danych wskazuje na występowanie objawów schizofrenii paranoidalnej. Objawy te w znacznym stopniu zaburzają funkcjonowanie badanego w różnych aspektach życia społecznego (podejmowanie ważnych decyzji, załatwianie spraw urzędowych, robienie zakupów, dysponowanie pieniędzmi itp.) oraz znacznie obniżają motywację badanego do aktywności, działania. Samodzielnie jest on jednak w stanie wykonywać podstawowe czynności z zakresu samoobsługi.

Z punktu widzenia psychiatry u wnioskodawcy rozpoznano schizofrenię paranoidalną, uzależnienie mieszane w wywiadzie obecnie w fazie deklarowanej abstynencji. Nie stwierdza się naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji. Stwierdzono stan stabilny w chorobie. W kwestionariuszu oceny funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi uzyskał wynik 80 pkt. (60 punktów i mniej świadczy o niezdolności do samodzielnej egzystencji). Wnioskodawca jest nadal całkowicie niezdolny do pracy i wymaga częściowej pomocy drugiej osoby w pełnieniu ról społecznych (nadzór w podawaniu leków, pomoc w wizycie u lekarza), nie stwierdza się jednak niezdolności do samodzielnej egzystencji. Jest samodzielny w zaspokojeniu podstawowych potrzeb w zakresie jedzenia, ubrania, utrzymania higieny osobistej i potrzeb fizjologicznych. Komunikacja niewerbalna i werbalna jest zachowana. Może pozostawać bez opieki innej osoby w miejscu pobytu. Jest w stanie właściwie ocenić sytuację zagrożenia. Nie wykazuje agresji i autoagresji.

Na marginesie należy też podnieść, że wnioskodawca orzeczeniem z dnia 6.06.2018 r. został zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z symbolem O2P, do 30.06.2021 r., z zaznaczeniem, że nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, iż zaskarżone decyzje organu rentowego są prawidłowe i w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania wnioskodawcy.

O kosztach pełnomocnika z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 2,3,4,15 ust. 2 Rozporządzenia MS z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. 2016 poz. 1715), uwzględniając zwrot kosztów od dwóch decyzji.